

HCS D

**Human capital and social
development.**

2025 – volume 16, issue 4

Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali.

2025 – 16-jild, 4-son

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI
SHAROF RASHIDOV NOMIDAGI SAMARQAND DAVLAT
UNIVERSITETI**

**Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish jurnali
Journal Human capital and social development
Журнал Человеческий капитал и социальное развитие
Jurnali**

15-jild, 4-son (avgust) 2025.

Jurnal 2021-yilda tashkil topgan.

Davriyligi: har ikki oyda

Davriy nashirning rasmiy nomi: “Inson kapitali va ijtimoiy rivojlanish”-“Human capital and social development”-“Человеческий капитал и социальное развитие”
O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan 19.05.2021 sanada berilgan №1179 guvohnomasi bilan ro‘yhatdan o‘tgan.

Jurnal: O‘zbekiston Respublikasi Oliy ta’lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2023-yil 30-noyabrdagi 342/3-son qarori bilan tasdiqlangan Iqtisodiyot fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) Ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yhatiga kiritilgan.

Jurnal asoschilari: Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla tarqiqiyotini boshqarish instituti.

Nashr etuvchi: SamDU tahririy-nashriyot bo‘limi.

Xalqaro indeksi: ISSN 3030-3672

Tahririyat telefoni: +998 (94) 283 56 78, +998 (90) 502 13 03

Pochta manzili: 140104, Samarqand shahar., Universitet xiyoboni, 4

Web-sayt: www.hcsd.samdu.uz.

E-mail: muhridinrabbimov@gmail.com

«INSON KAPITALI VA IJTIMOYIY RIVOJLANISH»
«HUMAN CAPITAL AND SOCIAL DEVELOPMENT»
«ЧЕЛОВЕЧЕСКИЙ КАПИТАЛ И СОЦИАЛЬНОЕ РАЗВИТИЕ»
JURNALI

Bosh muharrir: t.f.d., prof. Xalmuradov Rustam Ibragimovich

Bosh muharrir o‘rinbosari: i.f.d., prof. Arabov Nurali Uralovich

Kotib: PhD, dots. Nasimov Ikrom Xusanovich

Texnik muharrir: assistent., Rabbimov Muxriddin Musoqul o‘g‘li

TAHRIRIYAT KENGASHI

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. Abdurahmonov Qalandar Xodjayivech

O‘zFA akademigi, i.f.d., prof. G‘ulomov Saidaxror Saidaxmedovich

DSc, professor Daler Mirpochoyev (Iqtisodiyot va savdo instituti, Tojikiston)

PhD, professor Arindam Banik (Xalqaro menejment instituti, Hindiston)

PhD, professor Jiye Li (Sian Jiatong universiteti, Xitoy Xalq Respublikasi)

PhD, professor Bayong Van Li (Yongnam universiteti, Janubiy Koreya)

PhD, professor Vonyong Li (Yongnam universiteti, Janubiy Koreya)

PhD, professor Yan Patterson (Kvinslend universiteti, Avstraliya)

PhD, dots. Djurakulov Shoxrux Davronovich (SamDU)

i.f.n., dots. Yuldashev Shamsiddin Qiyomiddinovich (SamDU)

i.f.n., dots. Nizamov Axtam Numonovich (SamDU)

i.f.n., dots. Bozorov Berdimurod Ulug‘murodovich (SamDU)

i.f.n., dots. Boboqulov Bahromqul Mamatkulovich (SamDU)

i.f.n., dots. Usmonova Dilafruz Karshiyevna (SamDU)

i.f.n., dots. Alibekova Saodat Lapasovna (SamDU)

PhD, dots. Ulug‘murodova Nodira Berdimuradovna (SamDU)

PhD, dots. Sharifov Shuhrat Saidahmadovich (SamDU)

PhD, dots. Bakayev Ziyovuddin Toshbolta o‘g‘li (SamDU)

PhD, dots. Karjavova Xurshida Abdumalikovna (SamDU)

PhD, dots. Mansurova Nargiza Shamsiddinovna (“Ipak yo‘li” turizm va madaniy meros xalqaro universiteti)

PhD, dots. Djalilov Faxriddin Azimovich (SamDU)

PhD, dots. Boltayev Burxon Sadinovich (SamDU)

PhD, dots. Maxmudova Mohinur Ravshanbekovna (SamDU)

XUSUSIY TADBIRKORLIK KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI

T.Raxmonov , D.Q.Qabulov

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti, Samarqand, O'zbekiston.

OPEN ACCESS
HCSD

Correspondence

Toshmurza Raxmanov

Sharof Rashidov nomidagi Samarqand davlat universiteti Inson resurslari va mahalla taraqqiyotini boshqarish instituti Raqamli iqtisodiyot kafedrası dotsenti

Email: toshmurzaraxmonov@gmail.com

Tel: +998 93 727 67 16

Qobulov Dilshod Qodir o'g'li

«XOLIS-EXPERT» MCHJ Direktori

Email: xolis-expert@mail.ru

Tel: +998 93 357 20 16

Received: 18 July 2025

Revised: 26 July 2025

Accepted: 11 August 2025

Published: 30 August 2025

Funding source for publication:
Samarkand State University.

Publisher's Note: HCSD stays neutral with regard to jurisdictional claims in published maps and institutional affiliations.

Copyright: Journal Human capital and social development © 2 by Samarkand State University is licensed <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

Annotatsiya: Ushbu maqolada xususiy tadbirkorlik korxonalarining buxgalteriya hisobini tashkil etishda elektron tizimlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlarini ko'rib chiqish va ularni takomillashtirish zaruriyatini asoslash, buxgalteriya hisobotlarini tuzish va ularni kerakli joylarga taqdim etishda elektron tizimlardan foydalanish konsepsiyasini takomillashtirish, buxgalteriya hisobotlarini tuzish tartibi va uning shakllarini xalqaro standartlar asosida takomillashtirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish masalalari ko'rib chiqilgan.

Kalit so'zlar: Xususiy tadbirkorlik, milliy va xalqaro standartlar, raqamli iqtisodiyot, hisobotlar dasturiy ta'minotlar, raqamli texnologiyalar, buxgalteriya hisobi.

ОСОБЕННОСТИ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В СФЕРЕ ЧАСТНОГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА

Аннотация: В статье рассматриваются особенности использования электронных систем при организации бухгалтерского учета в субъектах частного предпринимательства и обосновывается необходимость их совершенствования, совершенствуется концепция использования электронных систем при составлении и представлении бухгалтерской отчетности в уполномоченные органы, разрабатываются предложения по совершенствованию порядка составления бухгалтерской отчетности и ее форм на основе международных стандартов.

Ключевые слова: Частное предпринимательство, национальные и международные стандарты, цифровая экономика, программное обеспечение для формирования отчетности, цифровые технологии, бухгалтерский учет.

SPECIFIC FEATURES OF ACCOUNTING IN PRIVATE ENTREPRENEURSHIP

Abstract: This article examines the specific features of the use of electronic systems in the organization of accounting in private entrepreneurship enterprises and justifies the need for their improvement, improves the concept of using electronic systems in the preparation and submission of accounting reports to the appropriate places, develops proposals for improving the procedure for preparing accounting reports and their forms based on international standards.

Keywords: Private entrepreneurship, national and international standards, digital economy, reporting software, digital technologies, accounting.

Kirish:

Bozor iqtisodiyotining shakllanishi va rivojlanishi jarayonida xususiy tadbirkorlik subyektlari mamlakat iqtisodiyotining eng muhim tarkibiy qismlaridan biriga aylandi. Xususiy tadbirkorlikning samarali faoliyati esa to'g'ri tashkil etilgan buxgalteriya hisobi bilan bevosita bog'liq. Hisob tizimi korxonaning moliyaviy holati, aktivlar, majburiyatlar, daromad va xarajatlar to'g'risidagi aniq ma'lumotni taqdim etadi hamda boshqaruv qarorlarini qabul qilishda asos vazifasini bajaradi. Xususiy sektorning moslashuvchanligi, kichik hajmdagi moliyaviy operatsiyalari va o'ziga xos boshqaruv tizimi buxgalteriya hisobini yuritishda ham qator o'ziga xosliklarni yuzaga keltiradi.

Ushbu mavzuda xususiy tadbirkorlik korxonalarida buxgalteriya hisobi tamoyillari, uslublari, shuningdek ularning yirik korxonalardan farqli jihatlari yoritiladi.

Dunyodagi rivojlanayotgan mamlakatlarda xususiy tadbirkorlik korxonalarining rivojlanishi, dunyo mamlakatlari milliy iqtisodiyotlari tarkibining o'zgarishi, xususan, ijtimoiy ishlab chiqarishda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning ustuvor ahamiyat kasb etishi hamda xo'jalik faoliyatining jadal ijtimoiylashuvi kichik korxonalarda buxgalteriya hisobini tashkil etishning o'ziga xos xususiyatlarini xarakterlaydi.

Respublikamizda hozirgi vaqtda xususiy tadbirkorlikning jamiyat hayotidagi o'rni ancha mustahkamlandi. Hozirgi vaqtda xususiy tadbirkorlik korxonalarining umumiy soni 230,0 mingga, yalpi ichki mahsulotdagi salmog'i 63,0 foizga, iqtisodiyotda band bo'lganlar sonidagi ulushi 75,0 foizga yetdi.

Tahlil va natijalar

Respublikamizda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga erishish uchun raqamli iqtisodiyot va barqaror rivojlanish tamoyillariga mos keladigan tizimning yangi, takomillashgan bosqichiga o'tish bugungi kundagi eng muhim vazifalardan hisoblanadi. O'z navbatida, butun jahon iqtisodiyotidagi hozirgi zamonaviy taraqqiyot ushbu dolzarb vazifa yangi iqtisodiy modelga o'tish bilan bevosita bog'liqlikda hal etilishini yaqqol isbotlamoqda.

Respublikamiz Prezidenti Sh.Mirziyoev yangi O'zbekistonni barpo etishda raqamli iqtisodiyotning o'rni va ahamiyatiga yuksak baho bergan holda Respublikamiz Parlamentiga qilgan murojaatnomasida shunday degan edi: «Iqtisodiyotning barcha sohalarini raqamli texnologiyalar asosida yangilashni nazarda tutadigan Raqamli iqtisodiyot milliy konsepsiyasini ishlab chiqishimiz kerak. Shu asosda «Raqamli O'zbekiston - 2030» dasturini hayotga tatbiq etishimiz zarur».

«Albatta, raqamli iqtisodiyotni shakllantirish kerakli infratuzilma, ko'p mablag' va mehnat resurslarini talab etishini juda yaxshi bilamiz. Biroq qanchalik qiyin bo'lmasin, bu ishga bugun kirishmasak, qachon kirishamiz? Ertaga juda kech bo'ladi. Shu bois, raqamli iqtisodiyotga faol o'tish – kelgusi 5 yildagi eng ustuvor vazifalarimizdan biri bo'ladi» deb alohida ta'kidlaganlar.

Xususiy tadbirkorlik korxonalari O'zbekiston Respublikasi «Xususiy tadbirkorlik to'g'risida»gi Qonuni, «Buxgalteriya hisobi to'g'risida»gi Qonun, Milliy buxgalteriya standartlari (MBS) hamda soliq qonunchiligi asosida faoliyat yuritadi.

Mazkur hujjatlar:

- moliyaviy hisobot shakllari va ularning tarkibini;

- hisob yuritishning minimal talablarini;

- soliq hisoboti va moliyaviy hisobot o'rtasidagi bog'liqlikni;

- tadbirkorlik subyektlari uchun soddalashtirilgan hisob tizimini belgilab beradi.

Kichik va o'rta biznes subyektlari uchun ko'plab imtiyozlar, soddalashtirilgan hisobot shakllari hamda onlayn-buxgalteriyadan foydalanish imkoniyatlari yaratilgan.

Shundan kelib chiqib, davlatimizda 2022-2026 yillarga mo'ljallangan Taraqqiyot strategiyasida raqamli iqtisodiyotni asosiy "drayver" sohaga aylantirib, uning hajmini kamida 2,5 baravar oshirishga qaratilgan ishlarni olib borish zarur.

Shuningdek, iqtisodiyotning real sektori hamda moliya va bank sohalarida ishlab chiqarish va operatsion jarayonlarni raqamlashtirish darajasini 2026 yil yakuniga qadar 70 foizgacha oshirish zarur.

Shu bilan birga dasturiy mahsulotlar industriyasi hajmini 5 baravar, ularning eksportini esa 10 baravar oshirib, 500 million AQSh dollariga yetkazish ta'kidlab o'tilgan.

Buxgalteriya ishlarini amalga oshirishda 1S:Buxgalteriya dasturiy ta'minotini milliy qonunchiligimizga moslashtirilishi yoki BEM dasturiy ta'minotlarining ishlab chiqilishi bunga yaqqol misol bo'la oladi. Fikrimizcha, har bir xo'jalik yurituvchi shaxs o'z faoliyati xususiyatidan, salohiyatidan kelib chiqib, buxgalteriya hisobini yuritish uchun dasturiy ta'minot ishlab chiqishi yoki faqatgina o'zi foydalanadigan dasturiy ta'minot sotib olishi mumkin. Ushbu holatda savol tug'iladi: "Buxgalteriya

hisobini axborot texnologiyalari asosida yuritishda buxgalteriya hisobi qonunchiligi nuqtai nazaridan qanday talablar va chegaralar qo'yilgan?"

"Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi qonunning 1- va 5-moddalarida hisob ishlarini tashkil etish hamda hisobot tuzish bilan bog'liq munosabatlar ushbu qonun va boshqa qonun hujjatlari bilan tartibga solinishi hamda buxgalteriya hisobini yuritish qoidalari buxgalteriya hisobi standartlari bilan belgilanishi ko'rsatilgan.

Davlatimiz milliy hisobchilik tizimining hozirgi holati xususida fikr yuritishdan oldin shuni alohida shuni aytish joizki, O'zbekistonda boshqa davlatlardagi kabi xususiy tadbirkorlik korxonalarida hisob xizmatlarining aniq tartib-taomillari shakllantirilgan. Bu jarayon O'zbekiston Respublikasining 1996 yil 30 avgustdagi "Buxgalteriya hisobi to'g'risida"gi (2016 yil yangi taxriri) Qonuni bilan tartibga solinsa, keyinchalik qabul qilingan boshqa hujjatlar orqali milliy hisobchiligimiz birmuncha takomillashtirildi. Ammo ushbu o'zgarishlarga qaramasdan biznes sub'ektlari boshqaruvi, bir tomondan, faoliyatni rivojlantirish va moliyalashtirishda yig'ilib qolgan muammolarni hal etishdagi funksionalligi o'z qobig'idan nariga o'ta olinmaganliklari bilan izohlansa, boshqa tomondan esa sezilarli xarajatlar evaziga aniqlangan ishlab chiqarish va sotish xarajatlari tarkibi hamda moliyaviy natijalariga daxldor ma'lumotlar bazasi tashqi qiziquvchilar talablariga ham shaklan, ham mazmunan mos emas edi. Bu esa ularning e'tiboridan chetda qolishiga asosiy omil bo'lib kelayotgandi. Vaholanki, har qanday biznes aniqlik va shaffoflik ta'minlangan joyda ravnaq topadi.

Shuni aytish kerakki, hozirgi kunda, iqtisodiyotning turli sohalarida yarim millionga yaqin korxona va tashkilotlarda ushbu xizmat turi yo'lga qo'yilib, hisobdorlik yuritib kelinmoqda. Biroq bir xildagi iqtisodiyotning qonun-qoidalarida asosida ishlayotgan ikki dunyo (milliy va xalqaro) hisob tizimini taqqoslashdagi oraliq masofa borgan sari kengayib ketmoqda. Buni o'tgan davrda amalga oshirilgan ishlar qadr-qimatini e'tirof qilgan holda, aytish lozimki, iqtisodiyot ochiq-ochiqmaganligi, erishilgan natijadorlik xalqaro maydonda namoyon etilmaganligi, ya'ni buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisobotlarni tayyorlash va taqdim etishning amaldagi an'anaviy tartibida xalqaro maydonda rasmiy tan olingan talablar emas, balki ko'proq milliy iqtisodiyotning ustuvorligi yuqori qo'yilganligi bilan izohlasak to'g'ri bo'ladi. Bugun esa muhit tubdan o'zgardi. O'zbekiston tashqi dunyoga to'liq ochildi.

Respublikamizda hisob tizimini isloh etishdagi olib borilayotgan ishlarni ijobiy baholagan holda aytish mumkinki

bugungi kunda milliy hisobchilikni huquqiy bazasi to'la ta'minlandi. Hal etilishi lozim bo'lgan vazifalar belgilab olindi. Kichik tadbirkorlik sub'ektlarida buxgalteriya hisobi va moliyaviy hisoboti, uni tuzish va taqdim etishning konseptual asoslarini uslubiy muammolari hal etilmoqda. Shu maqsaddan kelib chiqib quyidagi xulosa va takliflarni berib o'tamiz.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida buxgalteriya hisobi va hisobotni yo'lga qo'yishning ayrim muammolarini hal etish maqsadga muvofiq. Jumladan:

- Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida moliyaviy hisobotlarni xalqaro standartlarga moslashtirish bo'yicha shakllarini tuzib chiqish;

- Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida moliyaviy hisobotlar elementlarini qayta ko'rib chiqish;

- Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida moliyaviy hisobotning muhim tamoyillari tavsiflash.

1-jadval.

Quyidagi tahlil xususiy tadbirkorlik korxonalarida buxgalteriya hisobini yuritishning o'ziga xos xususiyatlari

T/r	Tarkibiy yo'nalish	Xususiy tadbirkorlik korxonalariga xos jihlatlar	Yirik korxonalar bilan farqi	Amaliy misollar	Muammolar	Takomillashtirish yo'llari
1	Hisob tizimining tashkil etilishi	Soddalashtirilgan buxgalteriya hisobidan foydalanadi; bir buxgalter yoki outsorsing orqali yuritiladi	Yirik korxonalarda kompleks ERP tizimlari, bosh buxgalteriya bo'limi mavjud	Kichik do'kon, go'zallik saloni, kafelar	Buxgalter malakasining yetishmasligi	Elektron hisob-kitob tizimlariga o'tish, buxgalterlar malakasini oshirish
2	Hujjat aylanishi	Soddalashtirilgan dastlabki hujjatlar: schyot-faktura, kassa orderlari, tovar dalolatnomalari	Yirik korxonalarda ichki reglamentsiyalangan hujjat aylanish tizimi mavjud	Kundalik tushumni kassa apparatidan chiqarish, kirim-chiqim orderlari	Hujjatlarni to'liq rasmiylashtirish	Hujjat aylanishining elektronlashtirilishi

3	Naqd pul operatsiyalari	Naqd pul aylanmasi katta ulushni egallaydi; kassa kitobi soddalashtirilgan	Yirik korxonalarda asosan bank o'tkazmalari	Terminaldan tushum va naqd tushumlarni alohida yuritish	Kassa intizomi buzilishi, ortiqcha naqd pul	Kassa tartibini kuchaytirish, ERP orqali monitoring
4	Asosiy vositalar hisobi	Ko'pincha kichik qiymatli, tez amortizatsiyalanadigan aktivlar	Yiriklarda asosiy vositalar ko'p, uzoq muddatli amortizatsiya	Kompyuter, mebel, kichik uskunalar	Amortizatsiya normalarini noto'g'ri qo'llash	Soddalashtirilgan amortizatsiya siyosati
5	Zaxiralar hisobi	Zaxiralar hajmi kichik; soddalashtirilgan inventarizatsiya	Yirik korxonalarda zaxiralar mayor hajmda	Kichik do'konlarda kunlik inventarizatsiya	Inventarizatsiya vaqtida farqlar	Elektron inventarizatsiya tizimlari
6	Soliq hisobining yuritilishi	Yagona soliq, soddalashtirilgan soliq rejimlari	Yirik korxonalar umumiy soliq tizimida	Yagona soliq to'lovi, QQSdan ozod subyektlar	Soliq tushunchalariga to'liq ega emaslik	Soliq maslahatchilari xizmatidan foydalanish
7	Moliyaviy hisobotlar	1-shakl, 2-shaklning soddalashtirilgan varianti; qisqa hisobot	Yiriklarda MSFO talablari asosida to'liq hisobot	Faqat balans va moliyaviy natija hisobotini topshiradi	Ma'lumotlar to'liq aks etmasligi	Moliyaviy tahlil dasturlaridan foydalanish
8	Ichki nazorat tizimi	Kam rivojlangan; ko'pincha rahbar nazoratidan iborat	Yiriklarda audit, ichki nazorat bo'limlari mavjud	Tushumni rahbarning o'zi tekshiradi	Firibgarlik, xatoliklarning oldini olmaslik	Ichki audit funksiyalarini joriy etish
9	Texnologik ta'minot	Aksariyat hollarda oddiy hisob-kitob dasturlari	Yiriklarda SAP, 1C:ERP, Oracle	Excel yoki 1Cning soddalashtirilgan versiyasi	Dasturdan noto'g'ri foydalanish	Zamonaviy raqamli platformalardan foydalanish
10	Moliyaviy barqarorlikni boshqarish	Qisqa muddatli daromad va xarajatlarni boshqarish muhim	Yirik korxonalar strategik moliyaviy rejalashtirishga ega	Oylik tushumlar asosida xarajatlar rejasi tuzish	Rejalashtirishning sustligi	Moliyaviy prognozlash usullarini joriy etish

Quyidagi tahlil xususiy tadbirkorlik korxonalarida buxgalteriya hisobini yuritishning o'ziga xos xususiyatlarini chuqurroq tushuntirib beradi.

Hisob tizimining tashkil etilishi. Xususiy tadbirkorlik korxonalarida hisob tizimi soddalashtirilgan tartibda yuritiladi, chunki moliyaviy operatsiyalar hajmi yirik korxonalarga qaraganda ancha kam bo'ladi. Odatda korxonada yagona buxgalter ishlaydi yoki buxgalteriya outsorsing xizmatidan foydalaniladi. Bu holat xarajatlarni kamaytiradi, biroq malaka yetishmasligi tufayli xatoliklar ehtimoli oshadi.

Yirik korxonalarda esa buxgalteriya bo'limlari, ichki audit bo'limi, moliyaviy rejalashtirish bo'limi mavjud bo'ladi va murakkab ERP tizimlaridan foydalaniladi.

Hujjat aylanishi, Xususiy korxonalarda dastlabki hujjatlar (schyot-faktura, kassa orderlari, dalolatnomalar) soddalashtirilgan shaklda yuritiladi. Hujjat aylanishi uchun normativ hujjatlar minimal bo'ladi. Shu sababli ko'pchilik korxonalarda hujjatlarni huquqiy jihatdan to'liq rasmiylashtirmaslik aniqlanadi.

Yirik korxonalarda esa hujjat aylanishi aniq tartib-qoidalarga asoslanadi, har bir operatsiya tegishli bo'lim boshliqlari tomonidan tasdiqlanadi.

Naqd pul operatsiyalari, Xususiy tadbirkorlikning asosiy xususiyatlaridan biri shuki, ularda naqd pul operatsiyalari yuqori ulushga ega. Bu esa kassa kitobini

muntazam yuritish, kassa kirim-chiqim orderlarini to'g'ri rasmiylashtirish, terminaldan tushum va naqd tushumni alohida hisobga olishni talab qiladi.

Kassa intizomining buzilishi ko'p uchraydigan muammo: ortiqcha naqd tushum yoki yetishmovchilik, tasdiqsiz xarajatlar.

Yirik korxonalar esa asosan bank orqali o'tkazmalar bilan ishlaydi, bu xavfsizlikni oshiradi.

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida moliyaviy hisobotlarni tuzish jarayonini zamonaviy axborot texnologiyalari asosida tashkil qilish, uning qulay va afzallik jihatlarini ta'kidlash joiz. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida moliyaviy hisobotlarni tuzishda, uning malumotlarini audit qilishda jahon mamlakatlarida qo'llanilayotgan tizimlar bugungi kunda ilg'or hisoblanadi va ularni O'zbekiston amaliyotida qo'llash maqsadga muvofiqdir. Fikrimizcha, ularni amaliyotga qo'llash kichik biznes va xususiy tadbirkorlik sub'ektlarida moliyaviy hisobotni tuzish vaqtini kamaytiradi, hisobot malumotlaridagi ko'rsatkichlarning ishonchlik darajasini oshiradi, va albatta, buxgalterning ish unumdorligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa

Xususiy tadbirkorlik korxonalarida buxgalteriya hisobini yuritish yirik korxonalarga nisbatan ancha soddalashtirilgan bo'lib, ularning tashkiliy va moliyaviy imkoniyatlariga mos ravishda shakllanadi. Xususiy biznesning moslashuvchanligi, operatsiyalarning ixchamligi, ko'plab soliq imtiyozlari mavjudligi hisob tizimini o'ziga xos qiladi. Shu bilan birga, buxgalterlik malakasining yetishmasligi, hujjat aylanishi tartibining sustligi va kassa intizomining buzilishi kabi muammolar samaradorlikka ta'sir ko'rsatadi.

Hisobni yuritishda milliy standartlarga rioya qilish, elektron tizimlar imkoniyatlaridan keng foydalanish, ichki nazoratni kuchaytirish va zamonaviy boshqaruv yondashuvini qo'llash xususiy tadbirkorlik faoliyatining samaradorligini oshiradi. To'g'ri yo'lga qo'yilgan buxgalteriya hisobi nafaqat soliqlarni aniq hisoblash, balki tadbirkorning strategik qarorlar qabul qilishi uchun ham ishonchli axborot bazasini yaratadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasining Qonuni "Buxgalteriya hisobi to'g'risida" 1996 yil 30 avgust (2016 yil yangi taxriri)

2. Uzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. //http://uza.oz/politics/zbekiston-respublikasi-prezident-shavkat-mirziyoyevning-oliy-28-12-2018.

3. Uzbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyevning Oliy Majlisga Murojaatnomasi. //http://uza.oz/politics/zbekiston-respublikasi-prezident-shavkat-mirziyoyevning-oliy-25-01-2020

4. Buxgalteriya hisobi. Darslik. B.Safarov, T.Raxmanov va boshq., Samarqand 2025- 370 bet.

CONTENTS

1	Arabov Nurali Uralovich	4-12
	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RISK LARNING SHAKLLANISHI: SABABLARI, TURLARI VA YO'NALISHLARI	
2	Мухсинова Парвина Абулкосимовна, Шоххусайнзаде Шохруз	13-25
	МЕХАНИЗМЫ ПРОСТРАНСТВЕННОЙ И ИНСТИТУЦИОНАЛЬНОЙ ПОДДЕРЖКИ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОМЫШЛЕННОЙ СИСТЕМЫ РЕГИОНА	
3	Turdibekov Xasan Ibragimovich	26-32
	TURIZMNI STRATEGIK RIVOJLANTIRISHNING HORIJ TAJRIBASI	
4	Xudoyorov Lochinbek Bahromovich	33-38
	RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA XIZMATLAR SIFATINI BOSHQARISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	
5	Tileuov Erkinbay Muratbaevich	39-46
	RAQAMLI IQTISODIYOTDA INSON KAPITALINI BOSHQARISH TAMOIYILLARI VA USULLARI	
6	Х.А.Абдукадырова	47-53
	ОЦЕНКА НЕДВИЖИМОСТИ В РЕСПУБЛИКИ УЗБЕКИСТАН И ПУТИ ЕЕ СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ	
7	Ахмедова Азиза Тохировна	54-58
	СИСТЕМА ИННОВАЦИОННОГО СТРАТЕГИЧЕСКОГО ФИНАНСОВОГО УПРАВЛЕНИЯ ПРЕДПРИЯТИЕМ	
8	Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	59-65
	IQTISODIYOTDA BARQAROR RIVOJLANISH NAZARIYASI VA UNING AMALIY TATBIQLARI	
9	Ibragimov Sardorbek Xusanovich	66-70
	TURIZMDA OMMAVIY TADBIRLARNI O'TKAZISHDA INSON RESURSLARINING AHAMIYATI	
10	Axmedov Sanjar Temur o'g'li	71-76
	XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI BOSHQARISH USULLARI VA BOSQICHLARI	
11	Ergashev Shoxrux Axtamovich	77-83
	YANGI O'ZBEKISTONDA AHOLI O'SISH STATISTIKASINING AHAMIYATI VA PROGNOZ KO'RSATKICHLARI	
12	Муродов Шавкат Фарходович	84-90
	ОПТИМИЗАЦИЯ РАСПРЕДЕЛЕНИЯ И ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ СРЕДСТВ В МАЛЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	
13	Tursunov Xasan Xolmuminovich, Samiyeva Muxlisa Olim qizi	91-97
	TURISM SOHASINI RIVOJLANTIRISHDA MADANIY MEROS OBYEKTARIDAN FOYDALANISH (RAQAMLASHTIRISH, VIRTUAL TURIZM VA BOSHQALAR)	
14	Toshmurza Raxmanov, Qobulov Dilshod Qodir o'g'li	98-103
	XUSUSIY TADBIRKORLIK KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI YURITISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI	
15	Uzoqov Suhrobjon Do'smat o'g'li	104-110
	AHOLI DAROMADLARINI OSHIRISHDA BANDLIK SIYOSATINING SAMARADORLIGI	

16	Sultanova Nigina Utkurovna	111-115
	BARQAROR TURIZM MEZONLARI ASOSIDA MEHMONXONA XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASH MODEL	
17	Abdusaidov Akmal Abduvaliyevich	116-124
	XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA ISH BILAN BANDLIK DARAJASINI BAHOLASH USHLBLARI	
18	Amriddinova Muslima Zayniddinovna, Axrorova Munavvar Farxod qizi	125-129
	ELEMENTLARINING O'ZARO MUNOSABATI VA ULARNI SAMARALI QO'LLASH AHAMIYATI	
19	Azizova Nilufar Ikrom qizi	130-135
	XIZMAT KO'RSATISH SOHALARIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNI VA AHAMIYATI	
20	Berdiyeva Nafisa Qahramonovna	136-143
	IJTIMOY XIZMATLAR RIVOJLANISHINING TASHKILY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI SHAKLLANTIRISHNING NAZARIY ASOSLARI	
21	Mamirov Zamir Uzoq o'g'li	144-155
	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARI XO'JALIK FAOLIYATI SAMARADORLIGINI BAHOLASHGA USHLBIY YONDASHUV	
22	Xaitov Oxunjon Nomoz o'g'li	156-161
	MAMLAKATIMIZDA TURIZMNING RIVOJLANISH HOLATI VA TENDENSIYALARI TAHLILI	
23	Jin Bochen	162-166
	RURAL E-COMMERCE AND TECHNOLOGICAL INNOVATION: LESSONS FROM CHINA AND UZBEKISTAN	
24	Shamsiyev Davlatxon Shuxratxon o'g'li	167-173
	RAQAMLI IQTISODIYOT RIVOJLANISHIDA INVESTITSION DASTURLAR XAVFINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	
25	Ye Hanlong	174-178
	SUCCESSFUL EXPERIENCES AND POLICY IMPLICATIONS OF THE SHANGHAI FREE TRADE ZONE FOR DEVELOPING COUNTRIES	
26	Amirov Akmal Mexrojovich, Sayitmurodov Og'abek Farxod o'g'li	179-187
	XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQOBATBARDOSHLIKNI OSHIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI	
27	Shirov Ravshan Izatullayevich	188-199
	РАЗВИТИЕ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ НА ТУРИСТИЧЕСКОМ РЫНКЕ В УСЛОВИЯХ ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКИ	
28	Abduvaliyev Abdurahim Salim o'g'li	200-205
	RAQAMLI MARKETING VOSITALARINING GASTRONOMIK TURIZM RIVOJIGA TA'SIRI VA UNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI (SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA)	
29	Zhang WenRui	206-210
	THE ROLES OF VENTURE CAPITAL AND ANGEL INVESTMENT IN INNOVATION FINANCING (EXPANDED)	
30	Abdumajitov Baxtiyor Dustbek o'g'li	211-216
	RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA ELEKTRON TIJORAT EKOTIZIMI VA TADBIRKORLIK IMKONIYATLARI (O'ZBEKISTON MISOLIDA)	